

Boekbespreking

Bosbeheer en biodiversiteit. Patrick Jansen & Mark van Benthem. 2008. Uitgeverij Matrijs, Utrecht. ISBN 978 90 5345 354 4. 216 p. Prijs: € 24,95. Verkrijgbaar in de boekhandel en via www.matrijs.com

Net als in veel andere delen van de samenleving is ook in het natuurbeheer sprake van hypes. Begrazing is zo'n hype, nu misschien wel biodiversiteit. Het goede daaraan is dat er, althans tijdelijk, veel aandacht is voor zo'n nieuw idee; het slechte dat maar al te vaak het 'oude' rücksichtslos over boord wordt gegooid om plaats te maken voor de nieuwe mode. Met alle voorspelbare negatieve gevolgen van dien.

In het vierde deel van de reeks 'Praktisch Bosbeheer' (Stichting Probos, deze keer gezamenlijke uitgave met stichting Geldersch Landschap en Kastelen) trekken Patrick Jansen en Mark van Benthem met verve ten strijde tegen zo'n hype in het natuurbeheer, het natuurlijke bos. Niet dat zij daar op tegen zijn, in tegendeel zelfs. Zij erkennen volmondig dat het streven naar een natuurlijker bos vrijwel alleen maar voordelen heeft voor natuur, landschap en mensen. Maar zij vestigen er ook indringend de aandacht op dat de ontegenzeggelijke voordelen niet moeten leiden tot overal hetzelfde type natuurlijke bos. Geïnspireerd door de Canadese bosecoloog James Peter Kimmins schetsen de auteurs eerst op zeer leesbare manier de relatie tussen biodiversiteit en het Nederlandse bos. Nergens wekken zij de indruk compleet te willen zijn en dat zijn ze dus ook niet. Je komt als lezer snel tot de kernvraag: hoe komen we van eenvormige, saaie en voor flora en fauna erg arme bossen naar waardevolle, gevarieerde bossen? En welke valkuilen kom je dan tegen? Leidraad is heterogeniteit, in ruimte en in tijd. Doe niet overal hetzelfde maar houd het beheer dat je eenmaal hebt gekozen wel langdurig vol! Bosbeheer is immers, net als veel ander natuurbeheer, een zaak van lange adem. Het realiseren van doelen vergt geduld; drastische tussentijdse wijzigingen fnuiken de reeds ingezette ontwikkelingen. Maar ga ook niet net doen alsof je helemaal op jezelf een goed bosbeheer kunt verzinnen voor jouw gebied. Ieder stuk bos in Nederland is onderdeel van het landschap en kent dus veel relaties met de omgeving. Het moet de auteurs goed hebben gedaan dat hun pleidooi ook weerklank heeft gevonden bij een terreinbeheerder als Natuurmonumenten.

Het grootste deel van het boek wordt ingenomen door praktische handreikingen om te komen tot waardevolle bossen. Daarin komen onderwerpen langs als 'open plekken', 'dood hout', 'gelaagdheid' en 'begrazing'. In heldere, compacte stijl wordt de belangrijkste kennis samengevat. Nergens wordt een blauwdruk voorgesteld of vastomlijnde beheeradviezen beschreven. Het boek is alleen bedoeld om beheerders te laten nadenken over wat en waarom zij met hun bos willen en, vooral, dat zij na een goed denkproces moeten vasthouden aan de gekozen uitgangspunten. In die inspiratiefunctie zijn de schrijvers glansrijk geslaagd, daarbij ondersteund door geweldig mooi en gevarieerd fotomateriaal dat ook nog eens op een lekker groot formaat is afgedrukt.

Toch één puntje van kritiek. De filosofie van Kimmins is nu ook weer niet zo nieuw als de auteurs willen doen geloven. De bekende natuurbeschermers Chris van Leeuwen heeft er in de vorige eeuw zijn levenswerk van gemaakt om het adagium 'Doe overal wat anders maar wel steeds hetzelfde' geaccepteerd te krijgen. Daaraan hadden de auteurs wel aandacht mogen besteden.

Dit boek is een regelrechte aanrader voor eenieder die met bosbeheer te maken heeft of zich daar eens op een aangename manier in wil verdiepen.

Theo Verstrael